List 26. **NOVICE** Tečaj XXV.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 26. junija 1867.

Gospodarske stvari.

Zakaj bi krav ne vpregali?

Časi so res tako slabi za kmetijstvo, da mora gospodar na vse strani gledati, kje bi kaj dobička vjel. Če krava mleka daje in gnoja, zraven tega pa tudi še vprežena dela, gotovo prekosí vola. Zato je pomislika vredno: ali bi ne bilo prav, da se za navadna kmetijska dela tudi krave vpregajo? Da krave vpregati je sramota boljemu gospodarju, to je le puhla ošabnost. To bomo dokazali s tem, kako je drugod po svetu.

Najprej rečemo, da so krave za delo bolj ubogljive in pridne, kakor voli, in posebno za oranje bolj pripravne. Al presiliti se ne smejo, da zraven dela tudi še dobro molzejo. Dopoldne naj 3 ure, popoldne pa tudi 3 ure delajo vsaki dan, — to je pravo!, zraven pa naj se dobro krmijo (dosti jesti naj se jim dá!) Po takem zguba na mleku ni velika. Zadnje tedne, kadar so breje, naj se bolj varujejo, kakor se varujejo tudi breje kobile.

Mali kmetje, zlasti v goratih krajih, krave vpregajo že od nekdaj

V goratih krajih na Českem opravljajo poljska dela s kravami, ž njimi vozijo tudi drva, in ker jim dobre klaje obilo dajó, so tudi z molžo prav zadovoljni. Tudi v vojvodstvu Sachsenburg-Altenburškem nimajo skor nobene druge vprežne živine kakor krave. Ti „kravji kmetje“ — tako jih imenujejo — se pri svojem gospodarstvu zato bolje počutijo, kakor „konjski kmetje.“ Konji jim pridelani oves pojedó, uni pa oves prodajo; senó pa, ki so ga krave pojedle, donesel jim je mleka in sirovega masla, delo v vpregi pa je bilo še povrh.

Kdor krave vprega, najcenejše vozari; to spričuje ta-le skušnja. Neki belgišk grajščak se je hotel prepričati, ali je res dobro krave vpregati. Izbral si je tedaj 8 molznih krav, enake starosti, ki je tudi vse enako krmil (futral). 4 je vsaki dan vpregal pol dne, ostale 4 pa so mirno stale v hlevu.

One 4, ki niso bile vpregane, so v enem mesecu dale	329 bokalov mleka
druge 4, ki pa so delale, so dale	308 „ „
tedaj v enem mesecu	21 bokalov manj.

Nevpregane 4 krave so se zredile v tem času za 36 funtov, vpregane pa shujšale za 9 funtov.

Ako bokal mleka cenimo na 6 kr., tedaj zguba onih 21 bokalov znaša	2 gold. 6 kr.
zguba na mesu za 48 funtov po 12 kr.	9 „ 36 „
Vsa zguba na mleku in mesu skupaj znaša tedaj . . . . . pri vseh 4 kravah.	11 gold. 42 kr.

Štejmo 20 delavnih dni na mesec, tedaj pride na vsak delaven dan na vsako kravo po 9 krajc. Po takem vprežena krava gospodarju dela na dan le za 9 krajc. To je vendar dober kup delo, pa še to hodi gospodarju na dobro, da je mleko vpreženih krav veliko mastneje. Ako živina zmerno (ne preveč) dela, se zgubé vodeni deli, smetane pa se naredí več.

(Konec prihodnjič.)

Gospodarske skušnje.

* Ovce plevejo prosó. — Proso pleti po plevicah — tako piše časnik moravske kmetijske družbe — je precej draga reč. Ti stroški se lahko prihranijo, ako se to delo prepustí ovcam. Po skušnjah je gotovo, da se ovca ne dotakne prosá; plevél rada pomuli, prosó pa pustí na strani. Ako je treba, se tudi dvakrat po ovcah dá prosó popleti, če tudi je prosó že 8 do 12 palcev visoko. — Na grajščini v Luhačovicah na Moravskem se pletev prosišč le ovčjim čedam prepušča; le na to je gledati, da se ovce ob suhem vremenu spusté v prosišča; sicer pa se nikakoršne škode ni bati. — Ker ta pletev ni sploh znana, zato jo priporočamo gospodarjem, kteri imajo ovce.

* Rsje (rsica) v strojarijah. — Ker je hrastova skorja čedalje draža, zato so jeli strojarji zopet na to misliti, s čem bi nadomestili hrastovino. Že l. 1764. je Angležž Tomaž Rankin patent na to vzel, da z rsjem usnje stroji. Neki fabrikant je nedavno ta stari patent sopet na dan spravil, in se prav hvali. V ta namen se požeto rsje položí na solnce, da se do dobrega posuší. Tako suho rsje se dene v mlin (stope), kjer se navadno čreslo melje, da se melje v prah, ki se potem, kakor drugo čreslo, za strojílo rabi.

* Žive meje glogove. — Glog ali belo trnje (Weissdorn) je najbolji za žive meje; naredé pa se take meje tudi lahko zato, ker se gloga na sončnatem trdem svetu povsod dosti nahaja. Ker pa nekteri gospodarji še ne spoznajo, da plotovi iz lat so strašni snedeži lesá, zato je treba jih siliti, da delajo žive plotove. Tako na Tirolskem c. k. logar pl. Ganahl pri izkazovanji lesá in drv iz občinskega gozda le takim lesa in drv dovoluje, ki vsako leto na svojem posestvu 1 ali dva sežnja glogove žive meje naredé.

* Da suhe svinjske gnjati ali plečeta frišne ostaneje — jih Amerikanci hranijo v pavolnatih žakljih; okoli njih pa nabašejo dobrega suhega sená. Pravijo, da tako shranjeno suho meso ostane 5 do 6 let popolnoma frišno.

* Kitajci (Kinezi) so skrbni gospodarji! Na Kitajskem nimajo veliko živine, da bi môgli dobro gnojiti polje svoje sè živinskim gnojem. Njih gnoj so

tedaj lanene preše, zmlete kostí in rogovi, saje, pepel, človeški lasje in nohtovi, posebno pa človeško blato. Kadar Kitajec ali Japanež povabi prijatla ali znanca v gostje, ga pred odhodom prosi, naj nikar ne zapustí hiše, dokler ni od tega, kar je povžil, nekoliko pustil v hiši — za vrt ali polje!

Zavarovalnice kapitala in dohodkov.

Med temi je tudi tako imenovana „občna vzajemna zavarovalnica kapitala in dohodkov na Dunaji“, osnovana po cesarskem dovoljenji 21. maja 1839. leta; po pridobljenih skušnjah preteklih let je svoje štatute prenaredila in 1. maja 1866. leta na podlagi teh novih štatut svoje delovanje začela pod imenom „Janus.“

„Janus“ zavaruje kapital in dohodke posebno po 5 razdelkih, in sicer tako, če kdo želí, dokler živí, po preteku toliko in toliko let, toliko in toliko kapitala iz zavarovalnice dobiti; ali če kdo hoče svojim dedom po smrti svoji zagotoviti kapital itd. Posebno znamenit je ta Janusov način zavarovanja pod razdelkom V., po kterem, ker je ta zavarovalnica vzajemna (wechselseitig) in tako rekoč bratovščina vseh zavarovancev, živeči udje podedovajo ude, ki so umrli, in tako sčasoma njih kapital ali letni dohodek veči prihaja.

Zavarovalnica, ktero brez plačila oskrbujejo lastni udje, ima lastnega premoženja 1 milijon in 699.612 fl., ki je deloma zagotovljeno v dveh velicih hišah na Dunaji, sicer pa pupilarno-varno naloženo. — Za kranjsko deželo je gosp. Günzler v Ljubljani opravilnik, pri kterem se na drobno lahko izvé vse, kar se tiče zavarovanja.

Narodopisne stvari.

Brglez.

Etymologična črtica.

Spisal Davorin Trstenjak.

Med ptiči, kteri spadajo v rod kljukarjev in jim Nemec pravi Spechte, Latinec pici, so posebno štirje imenitni: 1. žolna (picus viridis, Grünspecht), 2. šoja, šojka (Nusshäher, picus garrulus), 3. detel (picus arboreus, Baumspecht), in 4. brglez (picus cinereus). Brglez se pri Nemcih tudi veli: Spechtkönig, in ker s svojim velikim in močnim kljunom v drevesa kljuka, in v kratkem nakljuka dosti trescic, ga tedaj tudi imenujejo „Zimmermann.“ Votjaki mu skazujejo božjo čast, da ne bi drevesom škodoval. (Ryčkov „put po Rosiji“ Riga 1774. str. 124.) Prebivalci Mehikanskega nosijo pri sebi brglezov kljun, da jih v boji varuje ranjenja (Oken „Naturg.“ 7. zvez. st. 213). Pri Rimljanih in Sabincih je bil posvečen bogu boja Martu, in je redil Romula in Rema z nebeško hrano. (Ovid „Fast.“ III. 37. 54). Pripisovali so mu prorokovalno moč, in rimsko božanstvo Picus ali Picumnus, kteri je tudi bil bog prorokovanja; bilo je iz prvega češčeno v podobi stebra, na kterem je stal detel ali brglez (Hartung „Relig. der Röm.“ 2. Th. str. 173) picus, zato ime Picumnus. Rimljani so mislili, kakor Plinij *) sporočuje, da, če se detelovo ali brglezovo gnjezdo v bednji (Baumhöhle) zagvozdi, si ta ptič trave poišče, ktero pred zagozdenim gnjezdom drži in si jo odpre. Slovenske narodne povesti enako pripovedajo o žolni, ktera si pri Norvežanih veli „Gertrudina ptica.“ O njej imajo Norvežani sledečo povest: „Ko je Kristus potoval s Petrom po svetu, prišla sta k neki gospodinji, Jeri po imenu, ki je imela rdečo avbico na glavi in je ravno kruh pekla. Kristus jo prosí kruha. Ona vzame malo testá in ga položí v ponvo. Al testo je tako narašalo, da je bila vsa ponva polna. Ker je mislila, da za ubogajme je to preveč kruha, vzame manj testa, pa zopet začne pêči. Ker je tudi to testo tako narastlo, reče Kristusu tako-le: Idite z Bogom brez miloščine, kajti za vas je moj kruh prevelik. Kristus se na to razsrdi in jej reče: Ker mi nočeš nič dati, bodi za kazen tica, išči suhe svoje krme med skorjo in lesom drevja, pa tudi piti ne dobiš drugače kakor ob dežji. In tako se je zgodilo. Zmiraj kljuje v skorjo po krmi in poje proti dežju, kajti žejna je in želí piti.“ (Asbjörnsen „Norw. Volksm. übers. von Breseman 1. Th. str. 8).

Tudi slovenske povesti pripovedujejo o črni žolni, da je prokleta gospodinja, in kedar zapoje, se je nadjati dežja.

Znamenita je tudi samlandska povest o detelu: „Ko je Bog pri stvaritvi svetá po živalih dal velik studenec skopati, detel ni hotel pomagati iz strahú, da si kje ne ognjusi svojega pisanega perja. Na to se Bog razljuti in izreče sodbo, da le iz votlih kamenov more vodo srkati, ne pa iz studencev in potokov. Kedar dolgo ni dežja, ga žeja močno, on žalostno poje svoj „giet“. Bog se ga usmili in pošlje dežja. (Glej Schwenck „Mythol. der Slaw.“ str. 46. 47.)

Tako je žolna, detel, šoja, brglez pri vseh narodih mytologičen ptič.

Podajmo se sedaj nazaj k slovenskim pripovedkam.

Naš slavni Valjavec je v svojih narodnih pripovedkah (str. 252—253) nam sledečo povest priobčil: „Pripovedujejo, da je črna žuna spametna, ar ona zna onu travu najti, koja ima tu moč, da more vsaki zatvor odpreti, ma bil, kak mu drago velik. Gda ima žuna mlade, onda je moči od nje najlože dobiti onu travu. Ona ima vu luknji mlade, koju luknju načini detelj s klunom. Gda odide na pašu, onda je treba s klinom zabiti luknju, da nemre vnuter. Gda se povrati, najde luknju zabitu, in nemre do mladih, pa ide mam vu livade i najde onu travu, pa ide ž njum k luknji, a ov, koi oče, da dobí travu, mora prstrti črleni rubec ili sukno pa oditi za koje drugo drvo, da ga ne vidi. Gda ona dojde i dotekne se s travum, taki klin odskoči od luknje i pusti travu na rubec, ar misli, da je ono ogenj. Onda se pobere trava, i ž njum se more vsaki zatvor odpreti.“

Enako povest imajo tudi Nemci. (Glej Grimm „Mythol.“ 925.) Učeni Kuhn o tej travi, ktero Nemci imenujejo „Springwurzel“ vidi: „eine Verkörperung des Blitzes“, in v žolni, detelu, brglezu „den Gewittervogel, den Blitzträger“, zato se tudi grški bog bliska Zeus veli: πίκος. Učeni Schwartz (Sonne, Mond und Sterne“ str. 77) razlaga to povest natanjše: „Der aus dem Baume (Wetterbaume) herausfahrende Keil ist der Donnerkeil selbst, mit welchem dem Gewittervogel in der himmlischen Scenerie das Nest zugespündet war. Im Gewitter wird dem himmlischen Vogel *) sein Nest im Wolkenwetterbaum verkeilt, das Nest mit einer Wolke bedeckt, der Gewittervogel kommt mit der Blitzsprengwurzel, öffnet den Wolkenbaum und der Donnerkeil fährt geräuschvoll heraus.“ Po bliskanji in grmenji pride na zemljo rodovitni dež, nebeški zaklad se odpre, milo solnce se sopet prikaže, zato slovenske povesti pripovedujejo, da je pastir s to travo, ktero je žolni vzel, doteknil se železnih vrat pečine, ktera se s straš-

*) Pullos in cavis educant avium soli, adactos cavernis eorum a pastore cuneos, admota quadam ab his herba, elabi creditur vulgo. Trebuis auctor est, clavum cuneumve adactum, quanta libeat vi arbori, in qua nidum habeat, statim exsilire cum crepitu arboris, cum insederit clavo aut cuneo. *Plin. X. 18.*

*) Nebeški ptič v starih mitih je solnce.

nim praskom odprejo, in v pečini našel starca, kteri mu reče: vzemi si zlatov, kolikor hočeš.

Pečina, gora, breg so sopet simboli oblakov, starec, ki v zaprti pečini sedí, je Perun Ded, Atli, Sthavira, kteri, ko se oblačna gora odpre, ponuja zemlji svoje zaklade. (Kon. prih.)

Podučne stvari.

O prirodi.

Prilika v poduk.

Prirodno je, da živali enacega plemena, kar koli mogoče, skupaj živé, ločene od druzih plemen. Goved se druži z govedom, brav z bravjo, vrabec z vrabcem, senica s senico. Tako se tudi vidi, kako bučele, mravlje in druge živalce zveste ostanejo svojemu plemenu in društvu, za-nj skrbé, se za-nj bojujejo, če je treba, tudi življenje žrtujejo.

Kakor živali, tako je tudi človeški rod razcepljen v razne narode z raznimi jeziki; po narodnosti se je kolikor mogoče v posebna društva — države — zedinil. Kjer pa to ni bilo mogoče, je vendar le vsak narod vkup vlekel, na svojo narodnost ponosen bil, za svoj narod pred vsem drugim skrbel. Vsak narodnjak je z dušo in telesom se trudil na korist svojemu narodu. Junak se je trudil na borišči, ukaželjni potoval je po svetu opazovaje kaj drugi narodi več od njegovega znajo in vedó, in prinašal je svojim rojakom vse nabrano, toda prebavljeno v domači jezik, da jim je bilo mogoče prineseno tuje razumeti, sebi prilastiti in v svoj prid obrniti.

Tako vedenje — življenje za narod — mislim, da je prav natorno, naravno! Pri bučelah vidimo, kako skrbno one nabirajo razne soke po tujih stvaréh, in prebavljene potem svojemu plemenu prinašajo kot prijeten živež domú.

Žalibog! kako se je pa to pri našem slovenskem narodu predrugačilo! Namesti da bi posnemali lepe izglede druzih narodov, ki so prinašali svojim rojakom vednosti in znanstva iz tujih krajev, — Grkov, Rimcev, Lahov, Špancev, Francozov, Anglikanov, Nemcev, — samo narod slovenski ni imel sreče, da bi sploh njegovi sinovi imeli ravno tako rodoljubje, in da bi bili si svojo narodnost na čast prištevali!

Kdor naših rojakov je imel priložnost prilastiti si — se vé da — po tujih jezikih učenosti, vednosti, umetnosti, ni mu mar bilo, da bi bil to podal svojemu narodu, izgovarjaje se, da narod je še presurov za take učene rečí, da ni mogoče v domačem jeziku kaj tacega razlagati, -- da naj se poprej jezik omika — toda v šolah ne; tam se je treba nemščine učiti, potrebne za niže častnike!

To je bil tisti hudobni „circulus vitiosus“, ki je kriv, da je zaostajal narod naš.

Jeziku se je podtikala nezmožnost, čeravno vsi učeni jezikoslovci vejo, kako izvrsten, kako častitljiv je jezik slovenski.

Pesmi Koseskove, Prešernove in druzih, — občni državljanski zakon in drugi zakoni prestavljeni po Cigaletu, — občna povestnica Vrtovčeva in Vrnetova, — kemija Vrtovčeva, — zdravniške knjige dr. Jan. Bleiweisa in še mnogo mnogo druzih knjig in časnikov slovenskih pričuje vsakemu, kdor ni slep, da v vseh razdelkih znanosti in učenosti se more brez ovire pisati v slovenskem jeziku, da tedaj nikjer ni jezik ovira!

Od kod tedaj izhaja nenaravno vedenje mnogih učenih mož slovenskega rodú, da pišejo v tujih jezikih, v domačem pa ne? — da so raji očmi narodu svojemu kakor očetje pravi?

Ni verjeti, da si skušajo s takim vedenjem vladi prilizovati, kjer je presvitli vladar vsem narodom enakopravnost pritrdil. Tudi ni misliti, da bi jih nizka cena slovenskih bukev, zato tudi nizka cena učenih stavkov v slovenskem jeziku delala izdajalce naroda svojega, saj učenosti se malokdaj družijo z lakomnostjo. Tudi ni verjetno, da se gospodje, ki so se kopita v tujem jeziku privadili, iz same lenobe ali zložnosti ne bi hoteli maternega jezika poprijeti, ker imamo možake med njimi prebrisane glavice, pa tudi delavnih in urnih ročic, kterim bi pisava in vredovanje v milem domačem jeziku malo truda prizadevalo.

Ako tedaj ni uganjke najti tej zastavici, ni misliti druzega, kot da neka zagrizenost v tuj jezik mora vzrok biti, ktera je na škodo domačemu in ravnopravnosti narodni. Kdor je pa tak, da mu je zopern jezik deželni, naj se raji službi odpové, ktera mu mora za tega del grenka biti, in gre kam, kjer mu deželni jezik ne dela bridkosti, da saj dalje ni na poti domačemu našemu napredku, kterega tirjajo sedanje okoliščine in vladni zakoni! Dr. O.

Ozir po svetu.

Pisma o samostanih srbskih.

(Dalje.)

Tudi samostan „Ravanica“ na reki Resavi v današnji knježevini, kterega je car Lazar zidal, in kteri še dan danes stojí, je za srbsko povestnico velike cene. Tukaj je ležalo več let telo cara Lazara, in od tod so bežali ž njim v Srem, v Fruško goro, da ne bi ga divji Turki požali, kakor so sv. Savo in druge svetnike narodne. Zdaj počiva njegovo telo v samostanu Ravanici v Fruški gori. In praznik sv. cara Lazara je 15. junija na nesrečni Vidov dan, — na dan bitke kosovopoljske!

Popisati vse samostane in brezštevilne cerkve starodavnega srbskega carstva, kterim se je človek čuditi moral, kakor se še zdaj čudi onim, ki še stojé ali ki so se razrušile v razvaline, tukaj ni mesto za to. Častitim bralcem „Novic“ naj zadostuje to, da opomnim, da je še zdaj v sami knježevini srbski 43 samostanov; mnogo mnogo cerkvá, ki so vse nevihte turškega divjaštva prestale in od propasti srbske slave do današnjega dne izdržale kakor nepremakljive skale v sredi viharnega morja.

Srbija je bila, kakor Šafařik pravi, „s samostani, palačami in cerkvami posejana zemlja.“ In Turci sami pravijo: „Pri pogledu razvalin srbskih samostanov in cerkvá se vidi, da so Srbi svcje care imeli!“ (Glej Šafařik „Geschichte der südslavischen Literatur“ III. str. 85.)

Srbski samostani so neprecenljive vrednosti za narod srbski. Oni so bili národne šole, oni so ohranili národno ponositost; da! oni so bili pravi čuvarji naroda, vere in domovine. Oni so opominjali narod stare srbske slave, in njihove velikanske razvaline budile so ga k maščevanju.

Kakor sem že rekel, pri samostanih svojih slavnih preddedov je narod srbski vselej in v vsaki potrebi pomoči iskal, kakor je še dandanes išče. Jez sam sem se o tem že večkrat prepričal; posebno enkrat letošnje hude zime sem se prestrašil, ko sem nekega jutra šel po navadi od hiše do hiše bolnikov obiskavat — pa nobenega bolnika domá ne dobim! Bila je v nekem bližnjem samostanu svečanost, in vsi moji bolniki so šli tje v najhujši zimi zdravja iskat.

Da so srbski samostani pravi čuvarji narodne po-

nositosti in pravoslavne vere, vidi se iz sledečega: Viteška, slave polna Črnagora je edina srbska država, ki si je svojo samostalnost ohranila, in to zato, ker mnogi stari samostani iz srbskega carstva so njene pobožne junake opominjali srbske slave in jih v odbranu hrabrili, in zato, ker velikanske razvaline prekrasnega samostana „Mileševo“, groba sv. Save v Vojvodini, razvaline srbske patrijarhije v Peči in prestolnega mesta Prizrena itd. pod njihovimi nogami in v njihovi okolici so kristijanske viteze k maščevanju navduševale! Nesrečna Bosna in Bulgarska, kjer so samostani in cerkve redki, je odpadla bolj ali manj svoji veri, je padla druga za drugo pod turški jarem, pod kterim še zdaj zdihuje in se osloboditi ne more, ker je v veri strašno razcepljena! V teh dveh najsrečnejših deželah Slovani, pravoslavne, katoliške in turške vere, drug druzega videti ne morejo in med seboj kri prelivajo!

Al Srbija, polna samostanov in še bolj polna razvalin samostanov in cerkvá, se je zmirom spominjala svoje stare slave, je svojo narodnost ohranila in svojo vero; pri velikanskih razvalinah se je maščevanja navduševala, pri svojih samostanih se je hrabrila in borila, dokler ni zadobila samostalnosti, ki jo sedaj vživa.

(Dalje prihodnjič.)

Iz državnega zbora.

Govor Svetčev o adresi

v državnem zboru 3. junija 1867.

(Konec.)

Državni namen, gospôda moja, zahteva, da se na vse državljane, na vse narode enako gleda; samo tista država, ktera izpolnuje ti dve pogodbi, ima pravico do obstanka. Dvalizmova oblika tudi ni pripravna, da bi v Avstrii rešila vprašanje o narodnostih, a vendar ni dvombe, da je sè srečno rešitvijo tega vprašanja zvezana tudi avstrijske države moč in bodočnost. Dvalizem, moja gospôda, naravnost nasprotuje srečnej rešitvi o narodnostih, ker cepi Avstrijo v dva taborja, ktera sta si osorno nasprotna: v tabor tistih, ki brez zasluge gospodujejo, in v tabor tistih, ki po krivici služijo.

Kokošen more biti nasledek tacega razmerja? Rastóč srd in posilstvo, o tem smo dočakali že prav očitne izglede iz prvih dôb dvalistične prenaredbe na Českem, Moravskem, Kranjskem in Hrvatskem.

Vlada, moja gospôda, ktera vseh državnih močí ne zbira v celoskupen namen, ktera se ne opira na vse državne močí, ne bode gotovo nikoli mogla srečno rešiti svoje naloge. Avstrijski Slovani in Rumunci so brez dvombe jako važne močí, in tist državnik, kteri brez Slovanov in Rumunov računi, ali jih celó odganja od avstrijske misli (ideje), tak ni avstrijsk državnik. (Na desnici: dobro!)

Hočem vam, gospôda moja, o tem povedati izgled iz domačega življenja. Mislimo si na pr. očeta s petémi sinovi. Dokler je oče vsem sinovom enako pravičen, dokler po konci drží njih dobro voljo, njih goreče prizadevanje, dotlé bode gospodarstvo srečno napredovalo. A mislite si tega očeta, da kar začne dva svojih sinov rajši imeti, ter da hoče posebno njima nakloniti vse svoje imenje, — kako se mora potem nedolžna podoba te družine spremeniti! Zaničevani sinovi bodo najprvo nezadovoljni, potem se jim več ne bode hotelo delati, ter ne bodo sovražili samo bratov, ktera ima oče rajši, ampak tudi očeta samega; več ne bodo hoteli delati, in njihovo početje bode bolj zaviralo nego koristilo. A kaj bode vsega tega konec? Da se zaničevani bratje razločijo, poskušaje, ustanoviti si novo gospodarstvo.

Tako si jaz mislim, moja gospôda! tudi državno družino.

Samo enake pravice, vsem dane obračajo močí, ktere so v vseh, tako, da vsi služijo splošnemu namenu.

Avstrijska vlada in njena politika je do zdaj delala ta greh, da ni bila avstrijska, ampak največ pristrastna, največ in posebno nemška.

Opomnite se, moja gospôda, časov barona Baha; on je hodil za nemško politiko, in zato je bil postavil brezoziren centralizem.

Njegovega naslednika je vodila ista misel, samo da je hotel po druzem potu priti do svoje nakáne, in zato je bil postavil ustavni centralizem.

Hitro so se preverili, da niti po tem potu ni mogoče dalje priti; preverili so se, da raznih mnozih narodov sama nemška moč ne more obladati, in tako so se poprijeli dvalizmovega centralizma.

Počakati hočemo, bode li ta izkušnja srečnejša; ali jaz dvojim o tem. Naj opomnim, da Avstrija tako omahuje med vednimi poskušnjami, ter da tako vsem gine skupna svoboda, pa da policija in vojaki, kterih je treba, da ustrahujejo tiste ki se teh rečí branijo, pojédajo prihodke vse države, in da tako med vednim nasprotovanjem péšamo od dneva do dneva. (Na desnici: prav! Vrlo dobro!)

Gospôda moja! Povedal sem že, da samo iz tega, če bodo vsi avstrijski narodi imeli enake pravice, obrodí poroštvo, da bode mogoče okrepčati in pomnožiti avstrijsko moč.

Obžaloval sem torej, da je adresa tako hitro, tako sramežljivo preskočila narodno ravnopravnost, ktero bi bilo treba opasati z dovolj trdnim poroštvom samoupravstva, da bi potem bili dovoljeni vsi narodi.

Živo sem preverjen, da edina ravnopravnost vseh more utrditi našo skupno blagost, in posebno, gospôda moja, našo skupno svobodo. (Na desnici: prav! Vrlo dobro!)

Kajti, dokler ima kaka vlada ali stranka skrite namene, dokler naravnost ne izreče, da hoče biti vsem narodom enakopravna, dotlé tudi ne bode hotela dati svobodnih naprav.

Moja gospôda! zastonj čakamo svobodnega, zadostnega tiskóvnega zakona, svobodnega društvenega zakona in porotnih sodeb; vsega tega zastonj čakamo, dokler se ne odsloví misel, da je treba ta ali ta narod siloma potlačiti. (Na desnici: dobro!)

Kajti, gospôda moja, nikdar ne more polne svobode dati nihče, kdor hoče s silo ustrahovati. Kar se tega dostaja, opominjam vas, moja gospôda, samo Schmerlingovega ministerstva dôbe, ktero še vsi dobro pametujemo. Nikakor ne sodim in nikoli nisem mislil, da bi gospod državni minister Schmerling ne bil svobodoljub, pa vendar kaj je njegovo ministerstvo storilo za svobodo? Nič. Zakaj ne? Ker se z njegovimi napravami svoboda ni mogla družiti. Še vrlo dobro se opominjam besed, ktere so časniki takrat govorili, ker se je očitalo, zakaj se za svobodo nič ne storí. Naravnost so rekli: svobode ne moremo dati, ker bi pridovala tudi tistim, ki se vladi vpirajo; — to je jedro te rečí. Dokler se bode vladi vpiralo, rekše, dokler se bode vlada držala tacih načél, kterim se nekteri narodi bodo morali vpirati, dotle svoboda ne bode napredovala. (Na desnici: vrlo dobro! Prav!)

O tej priliki, moja gospôda, hočem opomniti, kaj je tega krivo, da v Avstrii svobodnost tako težko napreduje.

To je nekaka nezaupnost, nekaka mržnja Nemcev do Slovanov, a po mojej trdnej prepričanosti brez vzroka. (Na levici: oho!) Gospôda moja, ni dolgo, kar sem v necem graškem časniku bral spis jako spoštljivega in

čislanega štajarskega deželnega poslanca. V tem spisu so bile besede: „še le potem, kader nemštvo odstopi, pride slovanstvo na vrsto.“ Moja gospôda! je li res tako, da imamo samo to dvoje žalostno izbiranje? Ali je res samo tako, da moramo reči: ali ti, ali jaz? — Meni ni mesta samo zgoraj ali spodaj, po mojem tudi moremo biti drug poleg druzega. (Na desnici: dobro!)

Moja gospôda! ali si ni mogoče misliti, da nam ni treba samo drug nad drugim ali drug pod drugim, ampak da nam je lahko tudi drug poleg druzega ravnopravno živeti? Nemci in Slovani so bili, dokler nazaj seza zgodovina, že tisočletja drug poleg druzega. Često so se med seboj bojevali, kakor si ni lehko drugače misliti pri sosedih in v sirovih časih, pa tudi so često združeni stali proti skupnim sovražnikom. Tukaj vas opominjam samo bojev s Tatarji, Mongoli, Turki, opominjam vas bojev ob Napoleonu I.; ali se niso v teh vojnah Nemci in Slovani enako borili za skupno svobodo, za izobraženost?

Ali bi ne bilo mogoče, da se utegne tudi prihodnjič zopet kaj tacega pripetiti?

Da moramo Slovani, in posebno mi Slovenci, tako zeló poudarjati ravnopravnost, temu ni samo ta splošni vzrok, ker moramo svojo narodnost, svojo narodno dostojnost spoštovati in braniti; ampak je tudi ta vzrok, ker trpimo materijalno škodo, dokler ne bode ravnopravnost brez ozira pripoznana. Našteti vam hočem, kar sem sam videl v svojej ožej domovini. Gospôda moja, resnica je, da je pri nas na slabem glasu, kdor narodno misli; da ni druzega treba, nego to, da se narodnemu človeku, rodoljubu zdene priimek „ultra“, in potem je za prihodnjost neškodljiv, to je, ne more si več pomagati v državnej službi, če jo ima vlada v rokah. Moja gospôda! zgodilo se je, da je sama noša narodne obleke, surke, bila kriva ostrih narédeb (na desnici posmehovanje), pa to ni še vse. Če z besedami razodevamo svojo nevoljo zarad zatiranja, če se zatiranju ustavljamo, precej nas dolžé, da imamo naméne, vladi sovražne, vedno nas grdé, da smo nevarni, in potem nas preganjajo tudi zarad tega. In tako, moja gospôda, ne trpimo samo materijalne škode, ampak tudi našim političnim pravicam grozí nevarnost. To so vzroki, zarad kterih zahtevamo in tudi moramo zahtevati narodno ravnopravnost, ter da se ona brez vseh ozirov pripozná.

Ideja národnosti, moja gospôda, ktera je dan denes tako važna, naj bi mimu Avstrije ne šla brez vspeha, namreč v dobrem zmislu ne brez vspeha. Saj je ideja národnosti, moja gospôda, nas vseh obče blago; bramba narodnostim je nas vseh občen jez; saj to ne koristi samo Slovanom, ne samo Rumuncem, to príduje tudi Nemcem in vsem drugim narodom. To je nasip, kteri ima vse nas braniti opotočnej osodi. Kdo je porok tej stranki, ktera je denes zgoraj, da ne bode skoraj zdolaj, in kaj bode mogla potem klicati na pomoč, kaj druzega, nego to, kar mi zdaj kličemo, namreč pravico, pravičnost. (Na desnici: dobro!)

Kdor se tega dostaja, moja gospôda, bil bi si želel, da bi adresa imela drugačne besede, ali da bi odločneje govorila.

Samo še to imam pristaviti, da v adresi, ktera govorí, da se ima prenarediti zakonodajstvo, ter da se imajo prenarediti pravosodnji zakoni, težko pogrešam, da nej tudi tega povedala, da se imajo prenarediti davki.

Tudi tega, moja gospôda, nam je silno potrebno, da bi se davki prenaredili, in posebno kar se dostaja moje ože domovine, kranjske dežele, tam je silna potreba, da se zakoni o davkih kmalu predrugačijo. (Dobro!)

Dopisi.

V Londonu 16. junija. — Mnogo govorice je tudi tukaj bilo o kronanji kralja ogerskega in najbolj zanimive dopise donašal je iz Pešta „Daily Telegraph.“ Popisovale so se stvari na dolgo in široko, kakor jih le Angležž popisati more. Liberalnost kraljeva proti Magjarom je svet res osupnila, posebno pa pomiloščenje (amnestija) tako milostivo, da zgodovina ne pomni nobenega enacega. In vendar vse to še mnogim ni zadosti. Kossuth se ne bo vrnil v domovino svojo, in tudi mnogo drugih begunov ne, ker večidel se Kossuthovega republikanskega programa držijo, ki ga je pred nekoliko leti razglasil, ter so tudi teh misli, ktere je Kossuth v zadnjem listu Deaku naznanil. Če tudi tukajšnji Magjari nikoli dosti svobode in samostojnosti nimajo, vendar niso zadovoljni s tem, da na eni strani tako konstitucijalna vlada, na drugi strani, to je proti Hrvatom, postopa tako nekonstitucijonalno. Zato nimajo nič zaupanja, da bi vse to, kar se zdaj dela, pravo stanovitnost imelo. (Konec prih.)

V Buda-Peštu 20. junija. V. B. — „Novice“ so v poslednjem listu poglavitne slovesnosti kraljevega kronanja popisale. Naj še jaz dodam nekoliko vrstic iz svojega lastnega opazovanja. Res je, da se je ob tej svečanosti slišalo sila veliko in navdušenih „eljen“-klicev; al res je tudi, da slovanskega „živio“-klica in rumunskega „setreasca“ nisem celi čas ne enega čul, kakor da bi ne bilo žive duše slovanske ali rumunske pri kronanji nazoče. Je li mar to znamenje, da so Slovani in Rumuni na Ogerskem manj lojalni kakor Magjari? Nikakor ne! Da Slovani in Rumuni žrtujejo blago in kri svojemu kralju, to so že djansko dokazali. Al oni niso veseli magjarskega gospodstva v ogerski ustavi. Edini „eljen“-klici so bili tedaj dokaz, kteri narod se je na binkoštno saboto v Buda-Peštu radoval. — Razun deželnih hodnostarjev duhovskega in svetskega stanú, razun magjarskih ministrov in poslancev tujih vlad (to se razume, da je bil minister Beust tudi pričujoč), razun 1 sotnije ogerskih husarjev, je mnogo dragoceno oblečenih ogerskih velikašev na bujnih konjih in velika množica konjikov (bandernikov) iz različnih stolic (županij) in svobodnih kraljevih mest na čilih konjičih v izvrstnem odevu kralja spremljevala celo pot iz budinske trdnjave v Pešt k kraljevemu (kronovalnem) hribcu. Velika množica ljudstva je bila ob celi cesti zgromadena, kodar se je svečanostni sprevod ubiral; iz tujih dežel in tudi iz „Cislajtanije“ pa neki ni bilo kaj dosti gostov pri kronanji. Iz Dunaja je prišel državnega zbora predsednik dr. Giskra z nekolikimi državnimi poslanci in mestni župan dr. Zelinka z nekterimi mestnimi odborniki. Da tujih gostov iz daljnih krajev ni bilo kaj preveč tukaj, kaže tudi to, da so gledišča (tribine) v trdnjavnem mestu, ob Albrechtovi cesti v Budinu, ob bregu Donave v Peštu in tudi v nekterih privatnih zagradah zeló prazna ostala. „Pešt-Budinske Vedomosti“ v čislu 47. o tej reči tako-le pišejo: „Vse na to kaže, da so se zmotili špekulantje, kteri so si mislili s takimi odri dober zaslužek vloviti. Malo je bilo takih ljudí, da bi bili hotli za sedež na tribini po 20, 15, 12, 10 in 6 gold. plačati; na tribine se je tedaj le malo ljudí vsedlo. Od verjetne straní se nam trdi, da bi bili memogredoče ljudí radi za 10 kr. na te odre posadili, da bi se le bili hotli na nje vsesti. Res so bile priprave v to, da bi si bili nekteri priložnost kronanja na svoj dobiček obrnili, tako velikanske, da razun ceste skoro ni bilo prostorčeka, kamor bi se bil mogel človek postaviti; vse je bilo z gledišči zastavljeno. Al se niso izplačala. Najbolj so se opekli oni, kteri so se s strahú pred groznim navalom gle-

dalcev prenaglili ter so si za drage denarje zagotovili sedeže na tribinah, na kterih so na dan kronanja take ljudí dobili za svoje sosede, kteri so tak sedež za 10—50 kr. dobili, za kterega so oni 6—20 gold. plačali.“ — Zavoljo velike množice ptujcev pri kronanji sta bila za tri dni (saboto, nedeljo in pondeljek) dva mostova na ladijah čez Donavo narejena, ker prehod toliko ljudi iz Budina v Pešt samo čez zveriženi most ne bi bil mogoč. — Binkoštno saboto popoldne so na vojaški ledini bili za prosto ljudstvo 3 celi voli na ražnih pečeni, pa tudi mnogo kruha in vina se je tù prostemu ljudstvu za povžitek pripravilo, — ostalo se ve da ni nič. Dosti ravsa in kavsa je bilo pri tem ljudskem prazniku, dosti krvavih nosov ín razbitih buč in dosti po živinsko pijanih deležnikov obojega spôla, — pa saj brez tega pri takih prilikah tukaj ne more biti, kajti to je „svobodno življenje in Hungaria.“ Na binkoštni pondeljek dopoldne so mestjanski odbori iz Buda-Pešta običajne darove novovenčanemu kralju in kraljici v kraljevi grad prinesli in pripeljali, namreč iz vsakega mesta 1 vola, 3 teleta, 1 kozo, 1 jagnje, vsako mesto po 2 soda (precej velika) vina, velike hlebe kruha, zelenjave, 2 veliki ribi, in ne vem kaj še vse, za cesarjeviča Rudolfa pa še 1 prav mičnega konjiča. Se ve, da je dar od 100.000 cekinov, ktere je ogerska dežela kralju in kraljici poklonila (vsakemu 50.000 cekinov), vrednost vseh druzih darov daleč presegel. Cesar in cesarica sta pa ta ves dar „honvedom“ in njihovim ubogim vdovam in sirotam na vedno podporo prepustila (z lastnoročnimi ustanovnimi pismi do grofa Juli-a Andrassy-a). Drugi ne menj pomenljivi čin ogerskega kralja je pa pomiloščenje vseh političnih grešnikov, vseh obsojencev in zatožencev po tiskarnih postavah. Sedaj se sme sleherni, kdor je zavoljo prekucij 1848/9. leta in pozneje iz Ogerske pobegnil, brez skrbí v svojo domovino povrniti, sedaj se more tudi Kossuth domú vrniti in kolikor je še druzih njegovih tovaršev! Tempora mutantur! „Pester Journal“ je pred kakimi 14 dnevi pripovedoval, da je kraljica magjarska zgodovinarja Miha Horvat-a, kteri se je ne davno iz pregnanstva v svojo domovino vrnil, k sebi poklicala, da ji je dogodbe leta 1848/9. pripovedoval. Trpelo je dobre 2 uri, predno je Horvat pripovedovanje svojih in dogodeb prekucij leta 1848/9. končal. Kraljica je bila neki do solz ginjena o tem sporočilu. Predsednik magjarskega ministerstva, grof Juli Andrassy, jo je kaj dobro zadel, da je 1848/9. leta vislicam pete odnesel, on je sedaj glava magjarske vlade. Tempora mutantur!

Iz Beljaka 23. junija. ♣ — Gosp. ☾ iz Ljubljane je prav priden dopisovalec vladni „Klagenfurtarici“, in v posebne svoje zasluge si menda šteje to, da še ni poslal dopisa, v kterem bi ne bil ali kakega narodnjaka ali kakega národnega društva sè svojim jadom oblival. Da pa videte, da je njegova pamet res že v — ☾ (to je, zadnjem krajcu), naj vam posnamem nekoliko črtic „visoke“ njegove „inteligencije.“ Dr. Kosta-tov govor v družbi rokod. pomočnikov za krščansko omiko je „Klagenfurtarčinemu“ ☾ top in zeló pristransk! Klerikalcem (duhovščini) se je s tem prikupil (to je velik greh!) — Vrli dr. Orel mu je „der famose“ Dr. Orel, ki utegne namesto Seunig-a podžupan postati. Dr. Tomanov jezik, kterega je pri volitvi županovi govoril, je „zmes“ srbskega, hrvaškega in slovenskega jezika ter „Zukunftsidiom des Zukunftstreiches der Südslaven“ (prihodnji jezik prihodnjega jugoslavenskega kraljestva), ki ga le dr. Toman sam govorí, in ki je od dr. Kosto-vega jezika neki „wesentlich verschieden“ (vès drug jezik)! — Dr. Valenta je suženj Bleiweisov itd. itd. (glej „Klagenf. Zeitg.“ št. 138). Taki in enaki norčavi dopisi so menda našemu „vladinemu“ časniku zeló všeč, drugače ne zapopademo, da so „stehender Artikel“ v „Klagenf.“ Resne kritike take čenčarije niso vredne, in mi g. ☾ še celó privoščimo krajcarčeke, ktere mu „vladni“ časnik za njegovo žaljenje našega národa plačuje! Škodoval pravični naši reči nič ne bode, sebi pa vendar „pričrni“ nekaj grošičev (gotovo jih je potreben), mi pa imamo — tako posebne svoje misli. — Čujte še en primér Salomonove modrosti našega vladnega časnika. V „Laibacherici“ je bil sestavek: „Ein Volksfest in Kärnten“, kjer se pripoveduje, da na binkoštni pondeljek na zilski Bistrici fantje jezdé na stebriču nataknjen čeber (kufo) z železnim kolom vbijajo, in da je dopisnik „z radostjo“ v cerkvi zapazil, da je v zilski dolini veliko ljudí, ki znajo čitati (brati), ker se poslužujejo skoz in skoz slovenskih molitvenih knjig. Tem vrsticam dr. Issleib dostavlja (št. 140): „Ex ungue leonem“ — der Verfasser ist offenbar ein nationaler Geistlicher aus Krain“ (pisatelj je očividno národni duhovnik iz Kranjskega). Jaz poznam zilsko dolino prav dobro, in zatoraj vem, da ima „Laib.“ dopisnik zastran molitvenih knjig prav, in da se ondi národna zavest čedalje veselejše razvija. „Ex ungue leonem“, ali „po perji se tič spozná, ki tako poje“, odgovarjamo mi dr. Issleibu. Koroški Slovenci! Zdaj se bodo zaporedoma novi občinski odbori in župani volili. K volitvam tedaj naj gre vsak, kdor ima pravo rodoljubno srce, da dobimo národnih odborov in županov, kterih nam še dosti manjka! Potreba nam je ljudí, ki imajo srce do slovenskega ljudstva. Ne bodimo več zaspanci!

Iz Št. Jernejske okolice 21. junija. × — Dovolite mi, predrage „Novice“, da vam tudi iz našega kraja kakošno novo povem. 2. dne t. m. nas je razveselila novomeška čitalnica s svojim pohodom. Bilo je prišlo obilo predragih nam gostov raznega spola, tudi lepih krasotic vmes, in zbralo se nas je okoli 70 do 80 gostov v prijazni gostilnici posestnika in krčmarja gosp. Jožefa Zagorca in sicer na njegovem lepem vrtu. Prijazna postrežba, dobro vince in izvrstno pripravljene jedí, lepo čvetero-glasno petje, zraven pa še tudi sviranje novomeške glasbe so probudile v društvu občno veselje. Še le pozno v noči odpeljali so vozovi ljube nam goste z željo, da bi nas zopet kmalu počastili. Hvala posebna gré našemu vrlemu narodnemu poslancu g. Zagorcu. Zato so se mu pa tudi nadušene napitnice napivale, zraven pa tudi g. Ljudevitu Ravnikarju, bivšemu c. kr. namestniku državnega pravdnika v Novem mestu, ki se je pri tej priliki poslovil od prijatlov in znancev, kajti prestavljen v Celje se je ravno takrat na odhod pripravljal. Pač čudna se nam je zdela ta prestava, pa tudi še marsikaj druzega, kar se je bilo od začetka tega leta sem marsikteremu sodniškemu uradniku v Novem mestu pripetilo. Zdaj pa, ko smo slišali pripovedovati o govoru, *) s kterim je bivši predsednik novomeške sodnije vitez Scheuchenstuel slovó jemal od uradnikov, nam je ta govor kakor baklja posvetil v to, kar nam je dosihmal temno bilo. Al pustimo te grenkosti in povejmo veselejšo novico. Hiteli smo gosp. Ravnikarju v priznanje njegovih zaslug na javnem domačem polji častno srenjčanstvo naše srenje podeliti v tolažbo, da mora zapustiti domovino svojo. — Veselilo nas je tudi, da novomeška čitalnica tako lepo kaže čvrsto svoje življenje in da napravlja svojim udom take lepe veselice, kakor je bil omenjeni izlet. Razun tega sem videl 7. aprila t. l. predstavljati v novomeški čitalnici znane dve igri:

*) Ako je govor res tak bil, kakor se nam je povedal od več strani, res ni čuda, da zvonec nosi po Dolenskem. Morebiti ga nam vendar kdo iz pravega vira naznani, da ga razglasimo — v spominek leta 1867! Vred.

„Svitoslav Zajček“ in „Bob iz Kranja“, v kterih igrah odlikovale so se posebno 3 vrle mestne gospodične, ktere so svoje naloge prav tako dobro rešile, da jim za to vsa čast in hvala gré. V najnovejšem času pa je napravila omenjena čitalnica pevsko šolo za povzdigo petja. Ta šola pod vodstvom gosp. Kravsa, ondotnega učitelja glasbe, vrlo napreduje, in, kakor slišimo, se posebno gospodične prav marljivo udeležujejo učenja. — Vreme je nestanovitno; ne vémo še tedaj, kako bo trta dozoréla. Drugi pot kaj več, ako vam je drago. Z Bogom! Jernejec.

Iz Materijske okolice na Primorskem 15. jun. V Tubljah je na dan sv. Antona silovit požar do čistega pokončal dveh kmetov vse imetje, razun živinice, ktera se je k sreči na paši pasla; tretjemu je pogorel hlev, kteremu se je samo en prase osmodil, vse drugo pa je bilo rešeno, in četrtemu je zgorela kuhinja in ena soba. Sreča še, da je gorelo podnevu, drugače bi bil celo selo požar pokončal, ker je več kot tri dele slamnatih streh, zavarovan pa je menda le — eden! Žalostno je pač, da ljudje še zmiraj ne spoznajo žive potrebe, da bi se vsak gospodar zavaroval! — Srčna zahvala gre v resnici gosp. Kastelcu, materijskemu nadžupanu, da je več soseskam na svoje stroške „Novice“ oskrbel. Veselo je videti, kako po soseskah od bralca do bralca popotva ta vrli list, ki svojo nalogo opravlja tako zvesto, kakor jo je nekdaj opravljal pobožni Tobija do svojih zatiranih bratov. Hvala tedaj gosp. Kastelcu za ta premili dar! Župani! kviško in pomagajte, da se ljudstvo izobrazuje, si um mu bistri in srce žlahni. Delajmo složni na blagor našemu narodu! Brezovski.

Iz Motnika 20. junija. A. P. *(Pohlevna prošnja do slovenskega gospoda rodoljuba, ki iz Londona dopisuje „Novicam.“)* Ne zamerite mi, častiti gospod, da se po „Novicah“ obrnem do Vas na Angležko s ponižno prošnjo o neki stvari, ki je sicer z ozirom na čas že zastarela, od druge strani pa, oziroma koristi, morebiti vendar le še preudarka vredna.*) Kar Vam tukaj naznanjam, to sem od starih mož na tanko izprašal: Živel je namreč v našem trgu, v Motniku (Möttnig) na Kranjskem, pred kacimi osemdeset leti tržan Janez Glavatič, ki je imel, zraven druzih, sina Miha. Ta se je izučil irharskega rokodelstva, in je več mest obhodil in se prav dobro izuril. Ko je potem v Trstu pri nekem mojstru delal, prišla je po kupčijskih opravkih v Trst iz Londona neka bogata gospá, ki je tudi domá imela irharsko delavnico in je vpraševala, kje bi dobila koga, da bi bil prav izurjen v irharskem rokodelstvu. Po naključbi je zadela na ravno tega Miha Glavatiča in on je šel ž njo. Ker je omenjena gospá bila vdova, in jej je Miha z lepim obnašanjem in izurnostjo svojo všeč bil, zato ga je vzela za moža in po smrti, ker ni imela otrok, je vse premoženje njemu zapustila. Čez nekoliko časa je tudi on umrl in vse premoženje, okoli enega milijona šterlinskih lir in tri hiše v Londonu zapustil svojej žlahti, proti temu, da se v sto in enem letu zglasijo. Po njegovi smrti je prišlo sporočilo iz Londona do žlahte v Motnik o tej reči, pa takrat so bili v Motniku še premalo zbrisani in se niso znali prav nositi. Dva od žlahte sta se tej reči sicer podstopila, pa kaj da narobe! Najela sta si namreč dva dohtarja, tukajšnja kmeta, ki sta se nekaj štela za pravdarja, pa sta bila le bolj pijanca. Hodila sta okrog po Kamniku in po Ljubljani, pa pila in zapravljala, naredila pa nista ničesa; una dva sta pa plačevala in zakladala, da ju je stalo kakih 400 gold. Ko sta se pa una dva naveličala plačevati, je vse sopet zaspalo in dedšina se ni dobila. Pisanje je pa prišlo kake trikrat iz Londona, pa kaj da zastonj! Pisma se še zdaj hranujejo, kar so jih takrat napravili, samo tistih ni nobenega, ki so iz Angležkega prišla; ta so se zgubila; pisma so napravljena leta 1818. in 1821., torej je od onega časa kakih 50 let. Pred dvema letoma je zopet nekdo, ki je nekaj v žlahti, se te reči spomnil in je govoril z nekim dohtarjem, kako bi kaj bilo; pa ta mu je rekel, da je reč že stara; predno bi se le zvedelo, ali je kaj ali nič, bi stalo kakih 40 ali 50 gld.; ker ni gotovosti, bilo bi boljše pri miru pustiti. In tako je sopet vse pri starem ostalo. — Mene pa, častiti gospod, ki rad prebiram Vaše dopise iz Angležkega, je napravilo to, da Vam pišem in Vas blage pomoči prosim, ako bi Vam mogoče bilo o tej važni reči kaj izvedeti in po vredništvu „Novic“ nam naznaniti. Če bi se ta reč po sreči iztekla, kar sam Bog daj, ker je povsod stiska za denar velika, potlej bi se tudi reklo, kar je, če se ne motim, dr. Zarnik pisal: „O da bi imeli Kalistrovo premoženje, ali saj nekaj tistega, bi naša narodna reč kmalu drugače cvetela!“

*) Ker se nam ta stvar ne zdi prazna, podpiramo tudi mi prošnjo dopisnikovo. Vred.

Iz Bezulaka na Menišiji 20. rož. J. J. — Velik strah smo imeli v naši vasi 14. dan t. m.; ob poli enajstih ponoči je med hudim vremenom treščilo v slamnato streho nekega kmeta, ktera je bila precej vsa v ognji, zgorel mu je hlev, sedmero drobnice, en prešič in pa kovačija. Sam Bog je varoval, ker blizo so si še druga poslopja, da ni bilo večega ognja. Za vodo je pa tukaj še drug čas huda, ker vas šteje 34 hiš, pa ima le 6 vodnjakov od streh napeljanih. Zavarovanih jih je le malo, in tudi ta pogorelec je bil letos pozabil zavarovanja plačati. Gospodarji! zavarujte svoja pohištva, ker ne veste, kdaj vas nesreča obišče; kteri ste pa zavarovani, ne zamudite za časa plačati! Ne zábite preresničnega pregovora: „Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal!“

S Kranjske gore 16. junija. — Na polji vse lepo stojí; pa tudi travniki in senožeti obilo sena obetajo. Bog nas le kake uime obvari, in nadjati se imamo dobre letine. Pa saj smo je tudi, posebno naši pogorelci potrebni; nekteri niso v stanu toliko gotovine si pridobiti, da bi pocimprali. Zares so usmiljenja vredni! Pridela se pri nas le toliko, da je kake 4 do 5 mesecev za ljudski živež zadosti; druzega zaslužka ni; gozdi, ki bi imeli biti nam v pripomoček, nam le velike stroške delajo. Kje si hočemo toraj to, kar nam za živež in drugo zmanjka, pridobiti? Že čez 12 let so naši gozdi politično sekvestrani, in stroški sekvestracije presegajo ves njih letni vžitek; dokladati tedaj moramo še to, česar zmanjkuje. Dasiravno smo to predpostavljenim gosposkam temeljito dokazali, — dasiravno je letos v deželnem zboru c. kr. deželni poglavar baron Bach obljubil nesrečno sekvestracijo brž ko bo mogoče odpraviti, smo še zmirom v starem stanu. Neprenehoma prosimo in trkamo povsod, kjer vemo in znamo, pa vse naše prizadevanje ne pomaga nič. Zares prav žalostno je pri nas. Bog pomagaj! — Čbele so se v naši dolini letos še precej dobro odrezale. Rojile so dosti dobro, in tudi paše so imele dosedaj dovelj. Ravno pred dežjem so začele na smreke letati; ali jim bo posihmal smreka še kaj dala, Bog zna; upanja ni dosti, zato ker je dež vse spral in padli sneg vse ohladil. Predno se smreka zopet spari, pa morebiti paša že prestane. Ako želí kdo za ajdovo pašo čbel si omisliti, naj le pride k nam; postreglo se mu bo ž njimi, tudi cena jim ne bo prenapeta, zakaj ljudstvo je v denarnih stiskah, in rado jih bo prodalo tudi po niži ceni.

Iz okolice ljubljanske. *(Pojasnilo.* *) „Novice“ so v 21. listu prinesle spis „Vižmarski pašnik razdeljen.“ Zato, ker se je pašnik razdelil, pisatelj ondotnemu županu slavo poje, kakor bi to kaj posebnega novega bilo. **) Med drugim pravi pisatelj, da so se Vižmarci za omenjeni pašnik morali z dvema sosednima vasema delj časa in z velicimi stroški pravdati, pa da bode te pravde kmalu konec, ker le Šentvidčanje še v pašnik prežé. — Da „Novice“ nas ne bodo imele za take možé, ki po ptujem blagu stegujejo roké, jim povemo, da Šentvidčanje, Poljanci in Podgorci imamo že čez 820 let staro pismo, v kterim so nam zagotovljene enake pravice za pašnik Dovješ, od kterega smo cesarski davek dajali. Po takem Šentvidčanje prežimo le v svojo lastnino, ktere ne pustimo, da bi jo nam Vižmarci vzeli. — Škoda, da je oni sestavek brez podpisa prišel v „Novicah“ na svetlo, zato ne vemo, čigav je? Mi pa podpišemo svoja imena. ***)

Janez Štrukelj, Jernej Rozman, Anton Jenko.

Iz Ljubljane. *(Naznanilo.)* Slovenske Matice odbor bode v četrtek 4. julija t. l. ob 5. uri popoldne v mestni dvorani imel VII. sejo, k kteri ste vljudno vabljeni. *Vrsta razgovorov.*

1. Bral in potrdil se bode VI. odborove seje zapisnik.
2. Tajnik bode poročal o važnejših dopisih, novih udih, razprodaji in tiskanji družbinih knjig itd.
3. Blagajnik bode poročal o računu od 1. julija 1866. l. do 1. julija 1867. l. in o proračunu od 1. julija 1867. l. do 1. julija 1868. l., ktera ima po (12. §. a. M. pr.) odbor predložiti občnemu zboru.
4. Pregledovalca društv. računov bodeta poročala o svojem poslu.
5. Žrebovanje, ki ima določiti 10 odbornikov, ki stopijo iz odbora.
6. G. France Hafner, učitelj v Slovenjem gradcu poprašuje: bi li Matica hotela izdati „stenografijo slovensko“?
7. Posameznih odbornikov nasvetje:
   Anton Lésar predlaga, naj se 3. občni zbor skliče na sredo 7. avgusta t. l.
   Anton Lésar nasvetuje, da odbor izmed sebe izbere odsek, da: a) sestavi imenik knjig, ktere Matica želí izdati, b) nakaže pot, po kterem si ona najhitrejše preskerbí najboljših dotičnih rokopisov, in c) o tem svojem poslu poroča v prihodnji odborovi seji.

Dr. Leo Vončina, 1. predsed. namestnik.
Anton Lésar, tajnik in odbornik.

*) Ker je „Novicam“ vseskozi to vodilo, da tudi nasprotni — pa spodobno rečeni — misli dovolijo besedo v svojih listih, tedaj so vzele tudi pričujoči sestavek, da se tako vsacemu pravica zgodí.

**) Tudi mi smo popolnoma te misli, da vsakdo zasluži svetinjo, ki pripomore, da se kak pašnik (gmajna) razdelí in v obdelovalni svet predela, ker to je velika dobrota vsem deležnikom in vsej deželi. Da pa razdelitev pašnikov je pri nas res še zmiraj kaj posebnega, kaže nam po predlogu dr. Tomanovem sklep deželnega zbora, da se za kranjsko deželo naredí postava, ktera ukazuje razdelitev pašnikov za to, ker še sila veliko tacega svetá leží nerodovitnega.

***) Vredništvo je oni dopis prejelo od gospoda iz Ljubljane, o kterem more misliti, da pozná dobro vižmarski pašnik, kterega razdeliti si je že ranjki župan vižmarski g. Sever veliko prizadeval, pa nič opravil. Naša misel je ta, da v takih zadevah, ko vsaka vas misli starodavne pravice imeti, ki pa so včasih tako zamotane, da jih tudi 10 dohtarjev ne izmota, je veliko pametnejše in veliko cenejše, ako se take vasí prijazno poravnajo kakor sosed sè sosedom; ako vsak nekoliko odjenja, dobí vsak nekoliko, in če tudi ima manj grunta po tem, ima gotovo zdaj več, kakor je imel poprej, ker zdaj ima saj kos grunta svojega za obdelovanje in pridelke pripravnega, poprej pa vsi skupaj niso imeli nič, saj „gmajne“ so večidel prostori, na kterih živina strada in gnoj trosi, zraven pa še bolezen naleze. Vred.

— Deželni odbor je knjižico v poduk županom, ki jo je spisal okrajni predstojnik g. Globočnik v Postojni, vredno spoznal darila, ki ga je deželni zbor razpisal; samo to želí, da gosp. predstojnik še to dopiše, kar zahteva razpis dež. zbora.

— Gospod prof. Šolar iz Gorice pride za profesorja na gimnazijo ljubljansko. Dobro došel!

— Prav lepa je bila veselica, ki so jo v Medvodah v pondeljek napravili gospodje častniki v spomin slavne lanske zmage pri Kustoci.

— Gospod stolni sakristan Heidrich je te dni pisal iz Rima preč. gosp. generalvikarju, da nepopisljivo veličastna bo slovesnost v Rimu na sv. Petra in Pavla praznik, s ktero se bo obhajala 1800letnica, kar sta ta dva svetnika smrt mučeniško storila. Gosp. Heidrich piše, da od vseh krajev svetá vrejo škofje in duhovni, največ jih pride iz Francozkega, od kodar je napovedanih tudi druzih ljudí okoli 6000. Papež — pravi — so krepki in zdravi; na miloresnem obličji se jim bere slavnoznani izrek: „non possumus.“

— Tukajšnji poddružnici avstrijskega društva za umetnost je krasna razstava od 70 malanih podob najboljih mojstrov (med kterimi je tudi velika slika „preganjanje judov v mestu Spajru“) obljubljena proti temu, ako se s podpisi poroštvo dobí za potrebni zalog. Zato se odbor poddružnice ljubljanske obrača do Ljubljančanov, ki imajo srce za umetnost, da podpišejo za vhodnino ves čas razstave za eno osebo 1 gold., za vhodnino vse rodovine pa 2 gold. Podpisnikom pa doide še drug dobiček, namreč ta, da po srečkanji morejo dobiti lepih malanih podob. — Naj bi ta odborov oklic segel vsem prijatlom lepe umetnosti v srce, da žrtujejo mali dar v blagi namen!

— Med pomilostenci, ki od leta 1848. živijo v tujih deželah, je tudi naš roják, nekdanji profesor verozakona na Dunaji gosp. Füster, ki je pobegnil v severno Ameriko in zdaj neki živí v Filadelfii.

— *(Zgodovinska črtica o slovenskem ljubljanskem gledišču.)* Med starimi listinami brbraje smo našli od leta 1849. nekoliko tiskanih pôl, kterih namen je bil, nabirati podpise za delnice (akcije) za slovenski teater. Napis teh pôl se je glasil: „Vabílo v podpis delnic po 10 gold. za slovensko gledišče v Ljubljani.“ Za dotični odbor so podpisani gospodje Karol Holzer, dr. Jan. Bleiweis, dr. Strupi, dr. V. Klun, M. Ambrož, Jož. Debevec, Val. Zupan, Jož. Schreyer, Jož. Eržen, Miha Lavrič. — Vidi se zopet iz tega, da vse to, kar se za obveljavo narodnih pravic zahteva dan danes, bilo je že vse 1848. in 1849. leta na dnevnem redu. Naj bi to, kar nameravajo nove močí sedanjega dramatičnega društva, ne ostalo tudi le „zgodovinska črtica“ kakor pričujoče vabilo leta 1849.!

— *(Pojasnilo.)* V 1. listu letošnih „Novic“ je bilo povedano, da se gruntne potrebščine (fundus instructus) za davke ne smejo rubiti, tudi je bilo razloženo, ktere stvari in v kaki razmeri da spadajo med to, kar je, gledé na odrajtvilo davkov od rubežni izločeno. Al nekteri gruntni posestniki so ta poduk napačno razumeli ter mislijo, da brez razločka premakljive reči ali vse gibljivo premoženje, če tudi to presega gruntno potrebščino, spada pod to potrebščino, in da se torej celó nobena teh reči zavoljo davkov pod rubežen staviti ne sme. Napačni taki zapopadki zmotijo, kakor skušnja uči, marsikterega gospodarja, da včasi, če tudi je v stanu odrajtati davke, se odtegne te dolžnosti, in denarje za druge reči potrosi, ne gledé na to, da davki, ko začnó zaostajati, čedalje bolj naraščajo, tako, da jih je pozneje skupaj le težko poplačati ali pa brez zadolženja celó ne. Iz tega pa izhaja trojna škoda: dolžniku, deželi in državi; dolžniku ker je sam sebi kriv,

da čedalje bolj zabrede v dolgove in se mu zavoljo napačnih zapopadkov ali zavolj nemarnosti grunt prodati mora, — deželi in državi pa, ker zavoljo pomankanja dohodkov svojim potrebam popolnoma zadovoljevati ne morete. Kdor tedaj po lastni svoji krivnosti, pa ne po nesreči ali okolnostih, kterih sam ni kriv, v to pride, da iz svojega premoženja davkov odrajtati ne more, ta pač tudi postavne podloge nima, da bi mogel potrpljivost ali prizanesek o iztirjevanji zaostalih davkov zahtevati. Kakor „Novice“ nikoli ne zamolčijo, kedar se komú kodar koli krivica godí, tako pa morajo tudi vedno pošteno na to držati, da vsak državljan kolikor more dolžnosti svoje spolnuje. Kakor vselej, tudi zdaj izrečemo: Dajte Bogu, kar je božjega, cesarju pa, kar je cesarjevega!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

„Novice“ so imenovale tiste 4 postave, kterih osnovo je 17. t. m. minister Beust predložil zbornici poslancev v pretres. Dunajski časniki, kteri zvonec nemškega liberalizma nosijo, za tega del pojó glorijo ministru; „stara Pressa“, vsa iz sebe, kričí: „res, na en dan toliko liberalne hrane, da je Avstrija ni dobila doslej v več letih ne!“ Da bi le nikomur v želodcu ne obležala! — Da naši bralci kaj več zvedó od tega, kar je ministerstvo predložilo državnemu zboru v pretres, naj jim poglavitne reči povemo. Prvi predlog obsega prenaredbo februarske ustave od l. 1861. Ker je Ogerska zdaj odcepljena od druzih dežel avstrijskih, ne veljá tedaj ta osnova ne za Ogersko, pa tudi za Erdeljsko, Hrvaško in vojaško Granico ne, Dalmacija pa je pritisnjena k Cislajtanii. Poslancev skupaj šteje po tej osnovi državni zbor 203, volijo jih deželni zbori v tistem številu kakor dozdaj (nova osnova ni tedaj zapazila krivice, ki so jo trpeli po februarski ustavi slovanski okraji na Českem, Štajarskem, Koroškem itd.) Mnogo mnogo se pogreša v tej osnovi, kar bi nas pomirilo o tem, da ne bo novi državni zbor zopet to, kar je bil stari, pri kterem je avtonomija (samoupravje) deželnih zborov konec jemala. Tù bo, kadar pride ta stvar v državnem zboru v pretres, veliko boja treba, da se privojskuje deželnim zborom, kar jim gré. Tù se bo pokazalo, ali je nemški večini, ktera gospoduje v zboru, resnica s tem, kar so njih kolovodje rekli, da enako svobodno gibanje, ki ga ima Ogerska, morajo vživati tudi druge dežele avstrijske. Zdaj gré za veliko — za zadovoljnost druzih dežel, za mirno spravo, za „ausgleich“ zunaj Ogerske! — §. 10. te vladine osnove govorí tako-le: Področje državnega zbora obsega vse v diplomi od 20. oktobra 1860. leta imenovane stvarí postavodajanja, ktere zadevajo pravice, dolžnosti in vse zadeve, ktere so skupne kraljestvom in deželam, ki so zastopane v državnem zboru, ako ne spadajo edino samo v področje onih zastopov, ki imajo vsled pogodbe s kraljestvi in deželami ogerske krone skupaj obravnavati skupne zadeve. V področje državnega zbora tedaj s tem prikrajšanjem spadajo: a) vse vojaške zadeve, b) vse rečí, ki zadevajo kovani ali papirnati denar, col in trgovino, poglavitna pravila pošt, železnic in telegrafov, c) vse denarstvene (finančne) zadeve, državni stroški in dohodki, nova posojila, poplačevanje obstoječih državnih dolgov, prodaja in zadolževanje nepremakljivega državnega premoženja, povikšanje obstoječih in vpeljava novih davkov.

Drugi predlog spremenuje 13. §. februarskega patenta tako-le: „Ob času, kadar državni zbor ni zbran, in je sila, sme take silne rečí tudi samo ministerstvo pričeti, vendar je za take naredbe odgovorno vse ministerstvo, in se morajo prvemu državnemu zboru v pritrjenje predložiti; ako jih zbor ne potrdi, se morajo preklicati.

Tretji predlog vreduje odgovornost ministersko. Ministri se morejo zatožbi podvreči, če se pri opravljanju svojih služeb pregrešejo zoper ustavo. V zatožni stan se denejo ministri, ako 40 poslancev to zahteva in dve tretjini pričujočega zbora za to glasuje. Sodnica ministrom je gosposka zbornica, ktera zato izvoli 24 udov, izmed kterih jih tožnik 6, in ravno toliko zatoženec odvreči more. Če sodnija izreče, da je zatoženi minister kriv, se mu mora slovó dati, pa tudi v povračilo se more obsoditi. Pomilostiti ga more le cesar, ako nasvetuje to zbornica poslancev.

Četrta predložena postava zadeva poslance (delegacije), ki se pošiljajo v skupni zbor, da z ogerskimi poslanci obravnavajo skupne zadeve. Po tej osnovi se ima za te delegacije iz državnega zbora izbrati 60 poslancev, in sicer: 20 iz gosposke zbornice in 40 pa iz zbornice poslancev; od teh se jih šteje na Česko 10, Dalmacijo 1, Galicijo 7, spodnjo Avstrijsko 3, zgornjo Avstrijsko 2, Solnograško 1, Štajarsko 2, Koroško 1, Kranjsko 1, Bukovino 1, Moravsko 4, Šlezijo 1, Tirolsko 1, Vorarlberško 1, Istrijo 1, Goriško 1, in na Trst 1. Po vladini osnovi voli gosposka zbornica svoje poslance, kakor jo je volja, iz zbornice svoje; zbornica poslancev jih utegne tudi tako voliti iz cele zbornice, ali pa da poslanci vsake dežele volijo izmed sebe poslanca, ki se pošlje v delegacijo.

Razun tega je vlada še predložila osnovo nove rekrutne postave. Dalje je še minister baron Beust naznanil, da zidanje trdnjav okoli Dunaja prestane. — 21. t. m. je minister pravosodja naznanil zbornici poslancev, da je cesar tudi vsem drugim deželam, ki ne spadajo pod ogersko krono, pomiloščenje podelil, to je, vsem, ki so bili od 13. marca 1848. leta do 20. junija l. l. krivi spoznani ali zavoljo pomanjkanja dokazov oprosteni hudodelstva velikega izdajstva, motenja občnega pokoja, punta in podpihovanja, potem političnih pregreškov in prestopov, so vse kazni in vsi kazenski nasledki prizanešeni. Tudi tisti, ki so pobegnili in se odtegnili kazni ali sodniškemu zasledovanju, so pomiloščeni in se smejo zopet vrniti v avstrijsko cesarstvo. Ta oklic je bil z veliko pohvalo sprejet. — Ko je poslanec dr. Mühlfeld svoj predlog o premembi §. 120. reda kazenske postave podprl tako, da ga tudi minister ni mogel s svojim ogovorom podreti, ga je zbor sprejel z veliko večino. Po predlogu Mühlfeldovim naj tudi oficirji kakor vsak drug pridejo pred sodnijo za priče, ako je treba; nikar naj se ne misli, da je vojašk stan veče časti vreden kakor kak drug stan, in da bi čast njegova trpela, ako gré za pričo. —

Po vsem tem je prišla na vrsto volitev odbora, ki naj zboru poroča o gori omenjenih 4 vladnih predlogih. Reklo se je, naj se voli odbor 36 glav iz vse zbornice. Poslanec Skrinci nasvetuje (in Poljaki, Slovenci in Tirolci podpirajo ta nasvet), naj se vsaj eden iz vsake dežele voli v ta odbor. Al ta predlog je padel. Volili so potem omenjenih 36 glav iz vse zbornice; Slovence zastopa le eden, namreč dr. Toman, ki je bil voljen z 140 glasovi. Kadar tedaj ta odbor dovrši svoje delo in pride obravnava, omenjenih vladnih predlogov na vrsto v državnem zboru, takrat se bo pokazalo: ali bode ravnopravnost poglavno načelo Avstrii ali pa jej Nemec na eni strani, na drugi pa Magjar hoče gospod biti. Ta obravnava bo tedaj osodepolna za Avstrijo. — Na Dunaji, potovaje v toplice Gastajnske, biva zdaj knez srbski Miloš Obrenović; poklonila se mu je tudi deputacija hrvaških in slovenskih dijakov, ktero je preprijazno sprejel. —

*

Zdaj se za gotovo sliši, da cesarja Maksa v Mehiki niso ob glavo djali, ampak ga le iz države pognali, in da čez Angležko pride zopet v Miramare poleg Trsta. — Dolg našega cesarstva se je lansko leto za 387 milijonov in 634.540 gold. povišal; v ta dolg, se vé da se šteje tistih 215 milijonov in 994.640 gold., ktere znašajo državnice (Staatsnoten). — Dunajska hranilnica (šparkasa) namerava le za zneske do 500 gld. po 5 od sto obresti (činža) plačevati; od večih zneskov pa le po 4. Kaj hranilnica — piše „Volkswirth" — res misli, s tem kaj druzega doseči kot le več — dela! Namesti da na ene bukvice kdo dá hranilnici 5000 gld., bo pa raji 10 bukvic vzel po 500 gold. Hranilnica po takem dobí le desetkrat več dela in bo vendar više obresti plačevala. — Iz Štajarskega se piše, da bode letina dobra, posebno trta in hruške kažejo lepo. Slana prve dni majnika je le v prav nizkih krajih nekoliko škodovala. Tudi na Hrvaškem in v Slavonii rodí trta lepo. Na Ogerskem pa, kjer je trta v zadnjih presuhih letih zeló oslabela, tudi letos ne bo obilega vinskega pridelka. Cena vinu v Pešti je 7 do 9 gold., na Hrvaškem je za 2 do 3 gold. cenejše. —

Denarni zapisnik Matičin.

Novi udje:

a) ustanovniki:

Gospod Kotnik France, posestnik na Vrhniki . . 20 gold.

b) letniki:

„ Robida O. Karol, prednik benedikt. samostana in c. k. profesor v Celovcu . . . 2 „
„ Serajnik Lovre, fajmošter na Zili . . . 2 „
„ Šašelj Martin, nunski spovednik v Celovcu 2 „
„ Rossbacher Bernard, trgovec v Celovcu . 2 „
„ Somer Gregor, c. k. norm. učitelj v Celovcu 2 „
„ Koželj Mihael, kaplan v Črnomlji . . . 2 „
„ Ankrst Janez, beneficijat v Št. Vidu pri Brdu . . . . . 2 „
„ Lazar Anton, duhovni pomočnik v Tominu 2 „
„ Močnik Lukež, vikar v Stržišču . . . 2 „
„ Cocej Jernej, kaplan pri sv. Martinu v rožni dolini . . . . . 2 „
„ Dobršek Mat., občinski tajnik v Vojniku 2 „
„ Grabar Miha, župnik pri sv. Urbanu . . 2 „
„ Trunk Blaže, kaplan pri sv. Lorencu . . 2 „
„ Jan Ferdinand, kaplan v Šmarji na Štaj. 2 „

Stari udje so plačali:

a) kot ustanovniki:

Za 2. leto: Gg. Šuc Jožef, Obreza Adolf, Stanjko Anton, Pleteršnik Maksimil., Mikuš Franjo, Vraz Jožef (2. petino za 2. leto), Masten Jožef.

Za 3. leto: gg. Šuc Jožef, Jerala Janez, „Južni sokol", Ravnikar France, čitalnica ajdovska, Jereb Jožef, dr. Hrast Janez, Bonner Jožef, Trstenjak Jakob, Balon Anton.

Za 4. leto: gg. Kosar France, dr. Srnec Janko, dr, Vancaš Aleksander, Bradaška Franjo.

Doplačali: gg. Wolf Andrej, Wolf Ivan, Novak Vincenci, Šolar Janez.

b) letniki:

Za 1866. leto: gg. Stritar Andrej, Preželj Matej, Treven Valentin, Mavčič Jožef, Brence Janez.

Za 1867. leto: gg. Dovič Janez, Čibašek Janez, Šuster Janez, Stritar Andrej, Erjavec Peter, Bratovič Jožef, Ivančič Jožef, Koprivnikar Janez, Šlibar Tomaž, Treven Valentin, Kraševec Jernej, Vovk Jožef, Bergant Valentin, Hiti Janez, Kršič Janez, Bononi Jožef, Metlika Anton, Rupnik Jožef, Jeram Jožef, Selak Anton, Kristan Lovro, Dirnwirt Dragotin, Westermayer Jakob, Leskovar Jožef, Torkar Matija, Laknar Janez, čitalnica kmetijska v Poddragi, Cajhen Janez, Potrč Alojzi, Candolini Vojteh, Pušavec Valentin, Pirec Feliks, Teran France, Dobravec Miha, Brecelnik Janez, Šepec Ivan, Korošec Stevo, Pevec Janez, Endlihar Rudolf, Švajgar Martin, Čebular France, Kocijan Jakob, Tomšič France, Stare Ferdinand, Kobal Peter, Makarovič Andrej, Oblak Juri, Godina Jožef, Podobnik Nace, Povše France, Okorn Ignaci, Vidmar Matevž, Rihar France, dr. Janežič Valentin, Pesjak France, Božič Janez, Jazbec Anton, Doliak Anton, Pencin Dragotin, Rutar Tomaž, Vales Marko, Leban Janez, Skočir Jožef, Bevek Janez, Kramar Filip, Rutar Anton, dr. Vošnjak Janez, Vuk Andrej, Caf Juri, Majerčič Maks., P. Veršič Martin, P. Alekšič Fidel., P. Čuček Karol, Simonič Janez, Vošnjak Lovre.

Za 1868. leto: g. Dovič Janez.

V Ljubljani 25. junija 1867.

Dr. Jer. Zupanec.

Kursi na Dunaji

25. junija 1867. v novem denarji.

Državni zajemi ali posojila.

5% obligacija od leta 1859 v novem dnar. po 100 g. g.	61.30
5% nar. posojilo od l. 1854 „	70.70
5% metalike . . . . „	60.75
4½% „ . . . . „	55.65
4% „ . . . . „	49.50
3% „ . . . . „	41.00
2½% „ . . . . „	54.50
1% „ . . . . „	—.—

Obligacije zemlišn. odkupa. (po 100 gold.)

5% doljno - avstrijanske g.	88.—
5% ogrske . . . . . „	72.—
5% hrvaške in slovanske „	76.50
5% krajnske, štajarske, koroške, istrijanske . „	86.00

Državni zajemi z lotrijami.

Zajem od leta 1860 . . . „	90.—
„ „ „ 1860 petink. „	93.50
„ „ „ 1839 . . . „	147.50
„ „ „ 1839 petink. „	75.25
5% narodni od leta 1854 „	81.—
Dohodkine oblig. iz Komo „	53.00

Druge obligacije z lotrijami.

Kreditni lozi po g. 100 . g.	72.53
4½% Tržaški lozi po 100 „	108.01
5% Donavsko-parabrodski po g. 100 . . . „	10.00
Knez Esterhazy. po g. 40 „	80.00
Knez Salmovi po g. 40 „	30.19
Knez Palfyovi po g. 40 „	24.60
Knez Claryovi po g. 40 „	25.50
Knez St. Genoisovi po g. 40 „	22.54
Knez Windischgräz. po g. 20 „	17.00
Grof Waldsteinovi po g. 20 „	21.00
Grof Keglevičevi po g. 10 „	12.—
Budimski . . po g. 40 „	23.00

Denarji.

Cesarske krone . . . g.	—.—
Cesarski cekini . . . „	5.90
Napoleondori 20 (frankov) „	9.96
Souvraindori . . . „	—.—
Ruski imperiali . . „	10.24
Pruski Fridrikdori . „	—.—
Angležki souvraindori „	—·01
Louisdori (nemški) . . „	79.—
Srebro (ažijo) . . . „	122.—

Listnica vredništva. Gosp. Bl. V. na Pr: Da moremo zeljše prav imenovati, pošljite ga nam po priliki. Tekalnika ne poznamo tukaj. Ali je Vam znan lapuh?

Žitna cena

v Ljubljani 22. junija 1867.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 6 fl. —. — banaške 7 fl. 10. — turšice 3 fl. 14 — soršice 4 fl. 52. — rži 3 fl. 90. — ječmena 2 fl. 90. — prosa 3 fl. —. — ajde 3 fl. —. — ovsa 1 fl. 80.

Loterijne srečke:

V Gradcu na Dunaji } 19. junija 1867: **4. 47. 89. 10. 8.** **64. 1. 11. 49. 65.**

Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunji 3. julija.

V Trstu 13. junija 1867: **47. 87. 17. 88. 22.**

Prihodnje srečkanje v Trstu bo 26. junija 1867.

Odgovorni vrednik: **Janez Murnik.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik** v Ljubljani.